

ความรู้เบื้องต้น
เกี่ยวกับกฎหมาย

รหัสวิชา
SO2102

อ.สมเกียรติ นิลประพัฒน์

ผู้สอน
อ.สมเกียรติ นิลประพัฒน์

พ.ม. , ศษ.บ ,
นบ. , นม. ,
หลักสูตรการเมืองการปกครอง,
หลักสูตรการสืบสวนสอบสวน

เนื้อหาวิชา

1. แนะนำวิชา

2. ความหมายของกฎหมาย ลักษณะของกฎหมายที่เป็นกฎหมาย ความสำคัญของกฎหมาย ลักษณะของกฎหมาย
3. มูลเหตุที่ทำให้เกิดกฎหมาย ตัวยกกฎหมายดีกว่าจารีตประเพณี
4. กฎเกณฑ์ของกฎหมาย ความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจกับกฎหมายทางกฎหมาย รูปแบบของอำนาจ วิธีการออกกฎหมาย การกำหนดข้อบังคับ
5. ลักษณะของกฎหมาย วิวัฒนาการในความหมายของกฎหมาย ลักษณะทั่วไปของกฎหมาย ประเภทของกฎหมาย
6. การแบ่งแยกประเภทของกฎหมาย แบ่งแยกตามลักษณะการใช้งาน แบ่งตามลักษณะความสัมพันธ์ คู่กรณี กฎหมายอาญาและกฎหมายแพ่ง
7. หลักของกฎหมายส่วนประกอบของกฎหมาย การบังคับใช้กฎหมาย
8. การสิ้นสุดการบังคับใช้กฎหมายการตีความกฎหมาย การอุดช่องว่างแห่งกฎหมาย
9. หลักกฎหมายเกี่ยวกับบุคคล บุคคลธรรมดา นิติบุคคล

10. สอบกลางภาค

11. นิติกรรมสัญญา สิทธิ ประเภทของสิทธิ การได้มาซึ่งสิทธิ ประเภทของนิติกรรม โฆษกรรม โฆษัยกรรม
12. วิธีการให้สัตยาบันสัญญา ประเภทของสัญญา การบอกเลิกสัญญา การระงับแห่งสิทธิ
13. หัน ความหมายของหัน บ่อเกิดแห่งหัน
14. วัตถุแห่งหัน กรณีลูกหันผิดนัด กรณีเจ้าหันผิดนัด
15. สรุปเนื้อหา

16. สอบปลายภาค

ความหมายของกฎหมาย

- **-John Austin** “กฎหมายคือคำสั่งของรัฐบาลป้ัตย์หรือผู้มีอำนาจสูงสุดในแผ่นดินหากไม่ปฏิบัติตามแล้วจะได้รับการโทษ”
- **-พระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์** “กฎหมายนั้นคือคำสั่งทั้งหลายของผู้ปกครองว่าการแผ่นดินต่อราษฎรทั้งหลายเมื่อไม่ทำตามแล้ว ตามธรรมดาต้องรับโทษ”
- **-ศ.หยุด แสงอุทัย** “กฎหมายได้แก่ข้อบังคับของรัฐซึ่งกำหนดความประพฤติของมนุษย์ ถ้าฝ่าฝืนจะได้รับการผลร้ายหรือถูกลงโทษ”

ความสำคัญของกฎหมาย

- กฎหมายคือข้อบังคับของรัฐาธิปัตย์ ที่บัญญัติขึ้นเพื่อใช้ควบคุมพฤติกรรมของพลเมือง หากใครฝ่าฝืน จะถูกลงโทษ
รัฐาธิปัตย์
- คือผู้มีอำนาจสูงสุดในรัฐ (ของประเทศไทยรัฐาธิปัตย์ แบ่งออกเป็น 3 ฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร และฝ่ายตุลาการ แต่ละฝ่ายก็จะมีอำนาจสูงสุด เฉพาะด้านของตนเท่านั้น สรุปก็คือรัฐาธิปัตย์ของไทย ก็มีด้านบริหาร บัญญัติและตัดสิน นั่นเอง)
โทษ
- สำหรับโทษจะมีโทษทางอาญา กับโทษทางแพ่ง โทษทางอาญามี 5 ชั้น(สถาน) ได้แก่ ประหารชีวิต จำคุก กักขัง ปรับ ริบทรัพย์สิน สำหรับโทษทางแพ่ง ก็คือการชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหาย ซึ่งเรียกว่า “ค่าสินไหมทดแทน” ซึ่งมีหลายลักษณะจะได้กล่าวในลำดับต่อไป

ลักษณะของกฎหมาย

1. กฎหมายต้องเป็นคำสั่งหรือข้อบังคับ
2. กฎหมายต้องเป็นคำสั่งหรือข้อบังคับที่มาจากรัฐอธิปไตย
3. กฎหมายต้องเป็นคำสั่งหรือข้อบังคับที่ใช้ได้ทั่วไป
4. กฎหมายบัญญัติขึ้นเพื่อให้บุคคลปฏิบัติตาม
5. กฎหมายต้องมีสภาพบังคับ

มูลเหตุที่ทำให้เกิดกฎหมาย

“ที่ใดมีสังคมที่นั่นมีกฎหมาย” บรรทัดฐานทางสังคม

- ❖ วิถีประชาหรือวิถีชาวบ้าน
- ❖ ขนบธรรมเนียม
- ❖ ประเพณี
- ❖ ศีลธรรม
- ❖ ศาสนา
- ❖ กฎหมาย

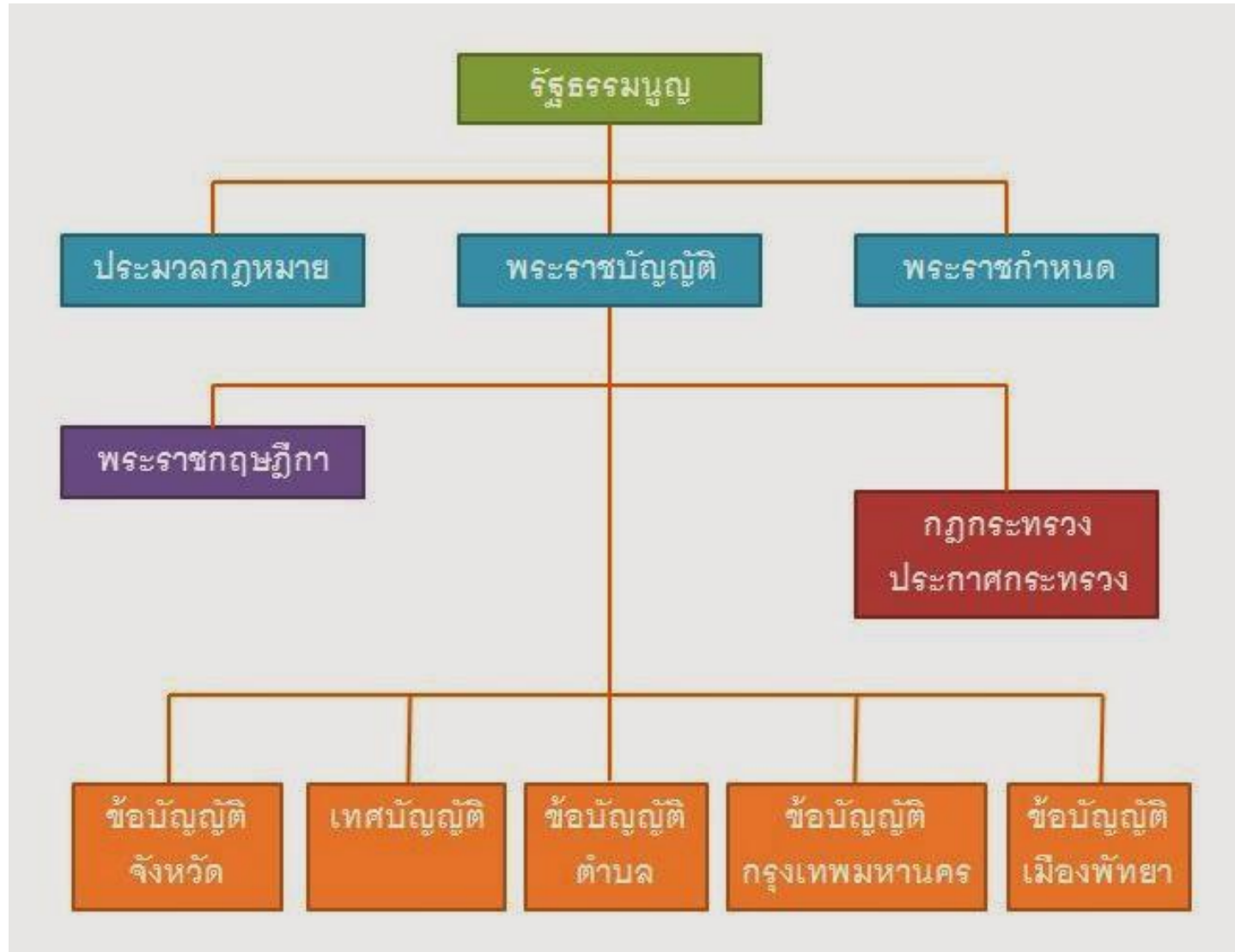
กฎเกณฑ์ของกฎหมาย

- **กฎหมาย** เป็นกฎเกณฑ์ ข้อบังคับที่ใช้ควบคุมความประพฤติของมนุษย์ในสังคม **กฎหมาย** มีลักษณะเป็นคำสั่ง ข้อห้าม ที่มาจากผู้มีอำนาจสูงสุดในสังคมใช้บังคับได้ทั่วไป ใครฝ่าฝืนจะต้องได้รับโทษหรือสภาพบังคับอย่างใดอย่างหนึ่ง

ลำดับศักดิ์ของกฎหมาย

ความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจกับกฎหมายทางกฎหมาย

รูปแบบของอำนาจ

ในการบริหารโดยทั่วไปมีความจำเป็นที่จะต้องใช้อำนาจซึ่งเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้ แต่ตามทฤษฎีที่ว่าด้วยที่มาของอำนาจ (**Source of Power**) นั้นได้แบ่งที่มาของอำนาจพื้นฐานเป็น 5 รูปแบบ ได้แก่

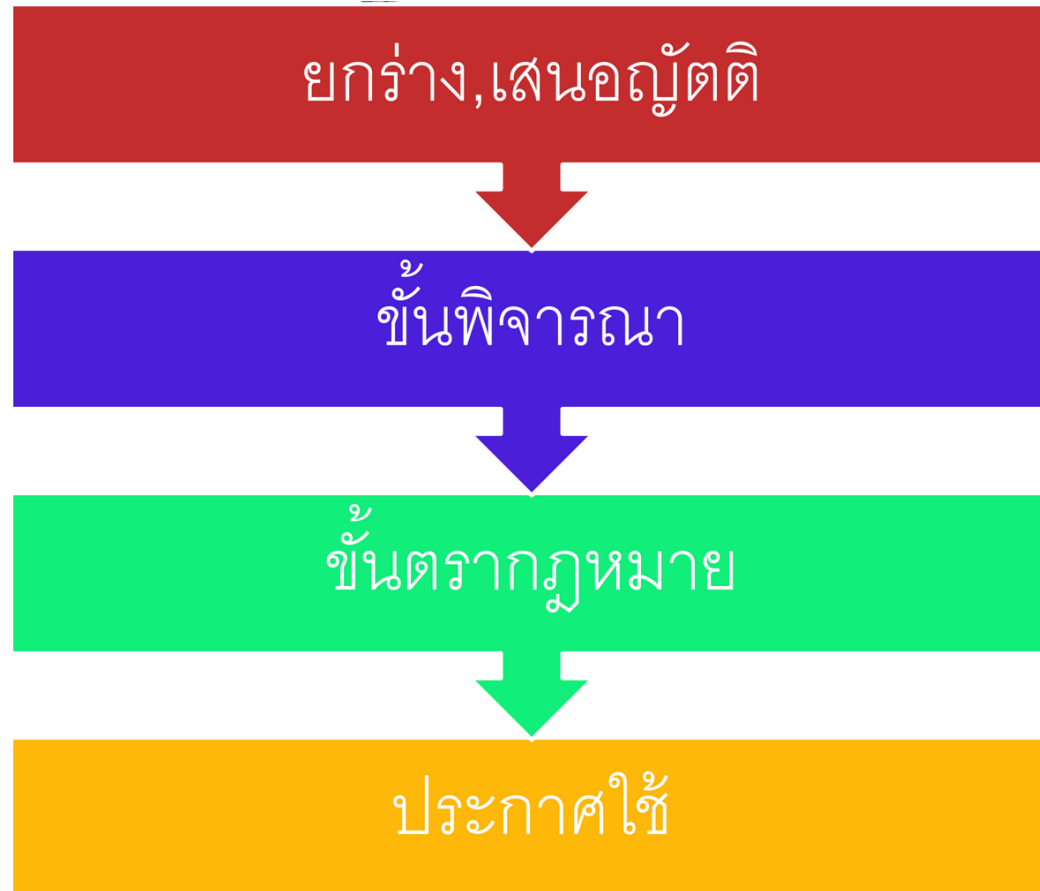
- อำนาจจากการให้รางวัล
- อำนาจจากการบังคับ
- อำนาจตามกฎหมาย
- อำนาจจากการอ้างอิงและ
- อำนาจจากความรู้ความเชี่ยวชาญ

วิธีการออกกฎหมาย

กระบวนการออกกฎหมายของรัฐสภา มีขั้นตอนหลักสามขั้นตอน ได้แก่

1. การเสนอร่างกฎหมาย
2. การพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา และ
3. การประกาศใช้ กฎหมายที่ออกโดยรัฐสภาซึ่งผ่านกระบวนการตามปกติเช่นนี้ส่วนใหญ่ เรียกว่า พระราชบัญญัติ (พ.ร.บ.) ครม., ส.ส. **20** คน, ประชาชน **10,000** คน มีสิทธิ เสนอร่างกฎหมาย

ขั้นตอนการตรากฎหมาย

การกำหนดข้อบังคับ

ขอบเขตการใช้บังคับกฎหมาย ประเด็นที่จะพิจารณามีดังนี้ ได้แก่

1. กฎหมายใช้เมื่อใด
2. กฎหมายใช้ที่ไหน
3. กฎหมายใช้แก่บุคคลใด

วิวัฒนาการในความหมายของกฎหมาย

“กฎหมาย คือ กฎเกณฑ์ที่เป็นแบบแผนความประพฤติของมนุษย์ในสังคมซึ่งมีกระบวนการบังคับที่เป็นกิจจะลักษณะ”

วิวัฒนาการของกฎหมาย 3ยุค (The three-layer of law)

1. ยุคกฎหมายชาวบ้าน

- กฎหมายจารีตประเพณี The Good Old Law
- สามารถเข้าใจได้โดยใช้สามัญสำนึก
- กฎหมายกับศีลธรรมไม่แยกออกจากกัน

วิวัฒนาการของกฎหมาย 3ยุค (The three-layer of law) ต่อ

2. ยุคกฎหมายของนักกฎหมาย

- หลักกฎหมาย หรือหลักนิติศาสตร์
- ใช้เหตุผลปรุงแต่งทางกฎหมาย(**Artificial Justice Reason**)
- กฎหมายกับศีลธรรมเริ่มแยกออกจากกัน
- ใน ป.พ.พ.มาตรา 193/9-193/35 เรื่องอายุความคนที่ไม่ใช่สิทธิภายใน กำหนดเวลาของกฎหมายเรียกว่า “สิทธิเรียกร้องขาดอายุความ”

วิวัฒนาการของกฎหมาย 3ยุค (The three-layer of law) ต่อ

3. ยุคกฎหมายเทคนิค

- กฎหมายลายลักษณ์อักษรหรือกฎหมายบัญญัติขึ้น
- ใช้เหตุผลทางเทคนิค (**Technical Reason**)
- กฎหมายกับศีลธรรมแยกออกจากกันชัดเจน
- กฎหมายจรรยาบรรณ กฎหมายอาวุธปืน กฎหมายภาษี

ลักษณะทั่วไปของกฎหมาย ประเภทของกฎหมาย

การแบ่งประเภทของกฎหมาย อาจแบ่งได้หลายลักษณะ ขึ้นอยู่กับผู้แบ่งว่าจะใช้ อะไรเป็นหลัก แต่โดยทั่วไปแล้วเราจะแบ่งอย่างคร่าว ๆ ก่อนโดยแบ่งกฎหมาย ออกเป็นสองประเภทใหญ่ ๆ ได้แก่

- กฎหมายภายใน ซึ่งเป็นกฎหมายที่บัญญัติขึ้นใช้โดยองค์กรที่มีอำนาจภายใน รัฐหรือประเทศ
- กฎหมายภายนอก ซึ่งเป็นกฎหมายที่บัญญัติขึ้นจากสนธิสัญญา หรือข้อตกลง ระหว่างประเทศ

กฎหมายภายใน และกฎหมายภายนอก ยังอาจแบ่งย่อยได้อีกหลายลักษณะ ตามหลักเกณฑ์ที่แตกต่างกัน

กฎหมายภายใน แบ่งได้หลายลักษณะตามหลักเกณฑ์ ดังนี้

1. ใช้เนื้อหาของกฎหมายเป็นหลักเกณฑ์การแบ่ง
แบ่งกฎหมายออกเป็น **2** ประเภท คือ

1.1 กฎหมายลายลักษณ์อักษร

1.2 กฎหมายไม่เป็นลายลักษณ์อักษร

กฎหมายภายใน แบ่งได้หลายลักษณะตามหลักเกณฑ์ ดังนี้ (ต่อ)

2. ใช้สภาพบังคับกฎหมายเป็นหลักในการแบ่ง
แบ่งกฎหมายออกเป็น **2** ประเภท คือ

2.1 กฎหมายที่มีสภาพบังคับทางอาญา

2.2 กฎหมายที่มีสภาพบังคับทางแพ่ง

กฎหมายภายใน แบ่งได้หลายลักษณะตามหลักเกณฑ์ ดังนี้ (ต่อ)

**3. ใช้บทบาทของกฎหมายเป็นหลักเกณฑ์ในการแบ่ง
แบ่งกฎหมายออกเป็น 2 ประเภท คือ**

3.1 กฎหมายสารบัญญัติ

3.2 กฎหมายวิธีสบัญญัติ

กฎหมายภายใน แบ่งได้หลายลักษณะตามหลักเกณฑ์ ดังนี้ (ต่อ)

**4. ใช้ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับประชาชนเป็นหลักเกณฑ์ในการแบ่ง
แบ่งกฎหมายออกเป็น 2 ประเภท คือ**

4.1 กฎหมายเอกชน

4.2 กฎหมายมหาชน

กฎหมายเอกชนที่สำคัญได้แก่

1. กฎหมายแพ่ง : เป็นกฎหมายที่กำหนดสิทธิ หน้าที่ความสัมพันธ์ระหว่างเอกชน
ได้แก่ เรื่องของบุคคล หนี้ ทรัพย์สิน ครอบครัว มรดก
2. กฎหมายพาณิชย์ : ใช้บังคับแก่บุคคลในการประกอบธุรกิจ

1+2 คือ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

กฎหมายมหาชนที่สำคัญได้แก่

1. กฎหมายรัฐธรรมนูญ : กฎหมายที่ว่าด้วยการใช้อำนาจอธิปไตย และพลเมืองของรัฐ
2. กฎหมายปกครอง : การจัดระเบียบการปกครองและการบริหารรัฐ
3. กฎหมายการคลัง : เกี่ยวข้องกับการหารายได้เข้ารัฐ
4. กฎหมายอาญา : การกระทำความผิดและการลงโทษ

กฎหมายมหาชนที่สำคัญได้แก่ (ต่อ)

- 5.กฎหมายวิธีพิจารณาคดีอาญา : การจับกุม การสอบสวน และการฟ้องคดีต่อศาล
6. พระธรรมนูญศาลยุติธรรม : การจัดตั้งองค์กรของศาลประเภท ขอบเขตของศาลและผู้พิพากษา
- 7.กฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีเมือง
8. กฎหมายสังคม : กฎหมายแรงงาน กฎหมายประกันสังคม ฯลฯ
- 9.กฎหมายเศรษฐกิจ : เกี่ยวกับกิจกรรมทางเศรษฐกิจ

กฎหมายภายนอก

กฎหมายภายนอก หรือกฎหมายระหว่างประเทศ แบ่งออกเป็น **3** ประเภทคือ

1. กฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีเมือง
2. กฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีบุคคล
3. กฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีอาญา

กฎหมายอาญาและกฎหมายแพ่ง

กฎหมายอาญา คือ กฎหมายที่เกี่ยวกับอาชญากรรมและการควบคุมความประพฤติของคนในสังคม

ซึ่งจะแตกต่างจากกฎหมายแพ่งตรงที่**กฎหมายแพ่ง**เกี่ยวกับข้อพิพาทระหว่างบุคคลหรือองค์กร

แต่กฎหมายอาญามีไว้เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง ผู้ใดละเมิดกฎหมายอาญา ถือว่าละเมิดต่อรัฐโดยตรง

หลักการของกฎหมายอาญาจะเน้นไปที่การลงโทษผู้กระทำความผิด ไม่เหมือนกฎหมายแพ่งที่ยุติข้อพิพาทด้วยการชดเชยด้วยทรัพย์สิน

ความรับผิดชอบในทางอาญา

- เจตนา
- ประมาท
- ไม่เจตนา
- พยายามกระทำความผิด
- ตั้วการ
- ผู้สนับสนุน
- ความผิดต่อแผ่นดิน
- ความผิดต่อส่วนตัว

กฎหมายแพ่งและพาณิชย์

เป็นเรื่องที่กำหนดนิติสัมพันธ์ระหว่างบุคคล โดยได้กำหนดลักษณะต่างๆไว้
คือ สัญญา จัดการงานนอกสั่ง ลาภมิควรได้ และละเมิด ลักษณะที่สำคัญมี
๒ เรื่อง คือ **นิติกรรมสัญญาและละเมิด**

นิติกรรมสัญญา

การกระทำของบุคคลโดยชอบด้วยกฎหมายและมุ่งต่อผลในกฎหมาย ที่จะเกิดขึ้นเพื่อ การก่อสิทธิ เปลี่ยนแปลงสิทธิ โอนสิทธิ สงวนสิทธิ สงวนสิทธิ และระงับซึ่งสิทธิ เช่น สัญญาซื้อขาย สัญญากู้เงิน สัญญาจ้างแรงงาน สัญญาให้และพินัยกรรม เป็นต้น

ละเมิด

ละเมิด คือ การกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อต่อบุคคลอื่น โดยผิดกฎหมาย เป็นเหตุให้เขาเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย อนามัย เสรีภาพ ทรัพย์สิน หรือสิทธิอย่างใดๆ ผู้นั้นต้องจ่ายค่าสินไหมทดแทนเพื่อละเมิด

ละเมิดประกอบด้วย การกระทำ 3 ประการ

- 1. การกระทำต่อผู้อื่นโดยผิดกฎหมาย**
- 2. กระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อ จงใจ**
- 3. ประมาทเลินเล่อ**

การบังคับใช้กฎหมาย

1. วิธีการประกาศใช้กฎหมาย
2. วันเริ่มบังคับใช้กฎหมาย
3. อาณาเขตที่กฎหมายใช้บังคับ
4. บุคคลที่กฎหมายใช้บังคับ

วิธีการประกาศใช้กฎหมาย

การประกาศใช้กฎหมาย เช่น รัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ ประมวลกฎหมาย พระราชกำหนด พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง และ ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร ประกาศของคณะปฏิวัติ หรือของคณะปฏิรูป ต้องประกาศให้ประชาชนทราบใน **"หนังสือ ราชกิจจานุเบกษา"** ซึ่งเป็นหนังสือประกาศข่าวของทางราชการ

วันเริ่มบังคับใช้กฎหมาย

วันเริ่มบังคับใช้กฎหมายอาจกำหนดแตกต่างกัน คือ

1. บังคับใช้ในวันที่ประกาศในหนังสือราชกิจจานุเบกษา
เป็นกฎหมายที่ต้องการบังคับใช้อย่างเร่งด่วน
2. บังคับใช้ในวันถัดจากวันที่ประกาศในหนังสือราชกิจจานุเบกษา
คือกำหนดให้ประชาชนทราบล่วงหน้าหนึ่งวัน
3. บังคับใช้ในอนาคต เพื่อแจ้งให้ประชาชน เจ้าหน้าที่
หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องทราบล่วงหน้า จะได้เตรียมตัว เตรียมเครื่องมือ อุปกรณ์ หรืออื่น ๆ

อาณาเขตที่กฎหมายใช้บังคับ

1. กฎหมายไทยย่อมใช้บังคับในราชอาณาจักรไทย
2. กฎหมายไทยใช้บังคับออกไปนอกราชอาณาจักรไทย

บุคคลที่กฎหมายใช้บังคับ

คือทุกคนที่อาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทย การบังคับใช้กับบุคคล ใช้หลักดินแดนแต่มีการยกเว้นให้กับบุคคล เช่น

1. ยกเว้นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช **2540** ได้แก่
องค์พระมหากษัตริย์
2. ยกเว้นตามกฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีเมือง ได้แก่ประมุขของรัฐ ชูต

การสิ้นสุดการบังคับใช้กฎหมาย การยกเลิกกฎหมาย

กฎหมายเมื่อประกาศมีผลบังคับใช้แล้ว ก็ใช้ได้ตลอดไป จนกว่าจะถูกแก้ไขเปลี่ยนแปลง หรือยกเลิกโดยกระบวนการที่ถูกต้องตามขั้นตอนในภายหลัง เพราะตราบใดที่ยังไม่มีการยกเลิก ก็ต้องถือว่ากฎหมายนั้นยังมีอยู่ จะหยิบยกขึ้นมาใช้เมื่อใดก็ยังคงมีผลบังคับใช้ได้เสมอ ดังสุภาษิตกฎหมายที่ว่า "กฎหมายนอนหลับบางครั้งว แต่ไม่เคยตาย" การยกเลิกกฎหมายหรือการสิ้นสุดแห่งการใช้บังคับกฎหมาย แยกได้เป็น 4 กรณี

1. การยกเลิกกฎหมายโดยตรง
2. การยกเลิกกฎหมายโดยปริยาย
3. การยกเลิกกฎหมายโดยองค์กรที่มีอำนาจตีความรัฐธรรมนูญ เช่น ศาลรัฐธรรมนูญ
4. การยกเลิกกฎหมายโดยผลแห่งคำพิพากษาของศาล

การยกเลิกกฎหมายโดยตรง

หมายความว่า มีบทบัญญัติในกฎหมายฉบับนั้นเอง หรือในกฎหมายฉบับใหม่ระบุไม่ให้ใช้กฎหมายเก่านั้นอีกต่อไปโดยชัดแจ้ง

การยกเลิกกฎหมายโดยปริยาย

หมายถึง กรณีที่ไม่มีกฎหมายบัญญัติชัดเจนระบุให้ยกเลิก แต่เป็นที่เห็นได้จากกฎหมายฉบับใหม่ที่จะต้องยกเลิกกฎหมายเก่าไปในตัวด้วย

- กฎหมายใหม่ และกฎหมายเก่า มีบทบัญญัติสำหรับกรณีหนึ่ง ๆ อย่างเดียวกัน
- กฎหมายใหม่ มีข้อความขัดแย้งกับกฎหมายเก่า
- การยกเลิกกฎหมายแม่บทที่มอบอำนาจให้ ย่อมจะทำให้กฎหมายที่ออกโดยอาศัยอำนาจนั้นพลอยยกเลิกไปด้วย

การยกเลิกกฎหมายโดยองค์กรที่มีอำนาจตีความรัฐธรรมนูญ เช่น ศาลรัฐธรรมนูญ

เนื่องจากรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ กฎหมายอื่นจึง
มีข้อความที่ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญมิได้ กฎหมายใดที่มีข้อความ
ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญ ย่อมไม่มีผลใช้บังคับ

การยกเลิกกฎหมายโดยผลแห่งคำพิพากษาของศาล

มีกฎหมายหลายประเภทซึ่งประกาศใช้โดยมิได้ผ่านการพิจารณาของรัฐสภา ซึ่งได้แก่ พระราชกำหนด พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง และกฎหมายที่ใช้บังคับในท้องถิ่น อันได้แก่ ข้อบัญญัติจังหวัด เทศบัญญัติ ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เป็นต้น กฎหมายเหล่านี้ต้องไม่มีข้อความขัดหรือแย้งกับกฎหมายอื่น เพราะเป็นเรื่องที่ได้รับมอบอำนาจตามกฎหมายให้บัญญัติได้อีกชั้นหนึ่ง

การตีความกฎหมาย

- การตีความกฎหมายหมายถึง การคิดค้นหาจากบทบัญญัติของกฎหมายโดยวิธีใช้เหตุผลตามหลักตรรกวิทยาและสามัญสำนึก เพื่อให้ได้มาซึ่ง “ข้อความ” ของกฎหมายที่จะนำไปใช้วินิจฉัยคดีข้อพิพาทได้อย่างถูกต้อง คือ เหมาะเจาะเหมาะสมและเป็นธรรม
- หรือหมายถึงการค้นหาความหมาย (**meaning**) และนัยสำคัญ (**significance**) ซึ่งอยู่เบื้องหลังของถ้อยคำที่บุคคลบางคนมีเจตนาจะกล่าว แต่หมายถึงสิ่งที่ต้องการกล่าวจริงๆ และวัตถุ (**object**) การตีความกฎหมายก็ต้องใช้กฎหมายที่เป็นลายลักษณ์อักษร ในการตีความจะไปเอาสิ่งอื่นมาตีความไม่ได้ จารีตประเพณี หลักกฎหมายทั่วไป จึงไม่ใช่วัตถุแห่งการตีความ

การตีความกฎหมาย (ต่อ)

การตีความกฎหมายเป็นเรื่องสำคัญที่สุดเรื่องหนึ่งในการดำเนินวิชาชีพ
กฎหมายไม่ว่าสาขาใดเพราะในกรณีที่ตัวบทกฎหมายมีความขัดแย้งการที่จะ
ใช้กฎหมายนั้นปรับเข้ากับข้อเท็จจริงย่อมไม่มีปัญหายุ่งยากแต่ถ้าตัวบท
กฎหมายคลุมเครือ หรือมีกรณีสงสัยว่ากฎหมายนั้นมีความหมายอย่างไรก็ต้อง
อาศัยการตีความกฎหมายเป็นเครื่องมือช่วย

การอุดช่องว่างแห่งกฎหมาย

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 4 วรรคที่สอง บัญญัติว่า

“เมื่อไม่มีบทกฎหมายที่จะยกมาปรับคดีได้ ให้วินิจฉัยคดีนั้นตามจารีตประเพณีแห่งท้องถิ่น ถ้าไม่มีจารีตประเพณีเช่นว่านั้นให้วินิจฉัยคดีอาศัยเทียบบทกฎหมายที่ใกล้เคียงอย่างยิ่งและถ้าบทกฎหมายเช่นนั้นก็ไม่มีด้วยให้วินิจฉัยตามหลักกฎหมายทั่วไป”

ขั้นตอนการอุดช่องว่างแห่งกฎหมาย

- ถ้าไม่มีกฎหมายใดที่จะมาปรับใช้กับข้อเท็จจริงได้ อันดับแรกก็ให้นำจารีตประเพณีแห่งท้องถิ่นนั้นมาปรับใช้ก่อน
- ถ้าไม่มีจารีตประเพณีแห่งท้องถิ่นที่จะมาปรับใช้กับเรื่องนั้นๆ ได้ ก็อาศัยบทกฎหมายที่ใกล้เคียงอย่างยิ่งมาปรับใช้
- และสุดท้ายหากไม่มีบทกฎหมายที่ใกล้เคียงพอจะนำมาปรับใช้ได้จึงให้นำหลักกฎหมายทั่วไปมาปรับเข้ากับข้อเท็จจริงนั้น

การจะนำหลักกฎหมายทั่วไปมาใช้นั้นต้องคำนึงถึง

- ความสอดคล้องของแนวทางกฎหมาย เศรษฐกิจ สังคม และจารีตประเพณี
- ไม่ขัดต่อกฎหมายที่มีอยู่ ไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน รวมไปถึงไม่ขัดต่อความรู้สึกของคนในสังคม
- ก่อให้เกิดความยุติธรรมแก่บุคคลที่เกี่ยวข้อง

หลักกฎหมายเกี่ยวกับบุคคล บุคคลธรรมดา นิติบุคคล

บุคคล คือสิ่งที่สามารถมีสิทธิและหน้าที่ได้ตามกฎหมาย เฉพาะมนุษย์เท่านั้นที่สามารถมีสิทธิและหน้าที่ สัตว์ไม่มีสิทธิและหน้าที่ จึงไม่ใช่บุคคล

ยังมีสิ่งอื่นซึ่งมีสภาพบุคคลด้วย ได้แก่ หมู่คน กองทรัพย์สิน หรือกิจการอันใดอันหนึ่ง เช่น สมาคม มูลนิธิ หรือกระทรวง ทบวงกรม ซึ่งสามารถมีสิทธิและหน้าที่ เช่น สามารถทำการซื้อขายได้ เราเรียกบุคคล ประเภทนี้ว่านิติบุคคล

ดังนั้นบุคคลจึงแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. บุคคลธรรมดา
2. นิติบุคคล

บุคคลธรรมดา

บุคคลธรรมดา ได้แก่ มนุษย์ทั้งปวงไม่ว่าจะเป็นเด็ก ผู้ใหญ่ ผู้หญิง หรือผู้ชาย ไม่ว่าจะเป็นคนโง่หรือคนฉลาด คนดีหรือคนบ้า ก็เป็น

บุคคลธรรมดา

บุคคลธรรมดา

- การเริ่มสภาพบุคคล

1. การคลอด และ
2. การอยู่รอดเป็นทารก

- การสิ้นสุดสภาพบุคคล

1. การตาย
2. การสาบสูญ

หลักเกณฑ์ของการเป็นคนสาบสูญ

1. กรณีธรรมดา

2. กรณีพิเศษ

3. ผู้มีสิทธิร้องขอต่อศาลให้ศาลมีคำสั่งแสดงการสาบสูญ

4. ต้องมีคำสั่งของศาลแสดงการสาบสูญ

ส่วนประกอบของสภาพบุคคลมีดังนี้คือ

1. ชื่อ
2. ภูมิลำเนา
3. สถานะ
4. ความสามารถ

ผู้เยาว์

- ผู้เยาว์ คือผู้ที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ เป็นผู้ที่ยังอ่อนในด้านสติปัญญา ความคิด และร่างกาย ผู้เยาว์ไม่สามารถทำนิติกรรมได้ตามลำพังตนเอง เพราะขาดความรู้ ความชำนาญ ถ้าปล่อยให้ผู้เยาว์ทำนิติกรรมได้ตามลำพังตนเองแล้ว อาจจะทำให้ผู้อื่นซึ่งมีความรู้ ความสามารถดีกว่าทำการเอาเปรียบได้ ทำให้เกิดความเสียหายแก่ผู้เยาว์

การบรรลุนิติภาวะของผู้เยาว์

ผู้เยาว์บรรลุนิติภาวะได้ด้วยเหตุ 2 ประการคือ

1. **บรรลุนิติภาวะโดยอายุ** บุคคลย่อมพ้นจากภาวะผู้เยาว์และบรรลุนิติภาวะเมื่อมีอายุ 20
บริบูรณ์ (มาตรา 19)

2. **บรรลุนิติภาวะโดยการสมรส** ผู้เยาว์ย่อมบรรลุนิติภาวะเมื่อทำการสมรส หากการสมรสนั้น
ได้ทำเมื่อชายและหญิงมีอายุ 17 ปีบริบูรณ์แล้ว (มาตรา 20 และ 1448)

คนไร้ความสามารถ

มาตรา 28 วรรค 1 บัญญัติว่า "บุคคลวิกลจริตผู้ใดถ้าคู่สมรสก็ดี ผู้บุพการีก่อนแล้วคือ บิดา มารดา ปู่ ย่า ตา ยาย ทวดก็ดี ผู้สืบสันดานแล้วคือ ลูก หลาน เหลน ลื่อก็ดี ผู้ปกครอง หรือผู้พิทักษ์ก็ดี ผู้ซึ่งปกครองดูแลบุคคลนั้นอยู่ก็ดี หรือพนักงานอัยการก็ดี ร้องขอต่อศาลให้สั่งให้บุคคลวิกลจริตผู้นั้นเป็นคนไร้ความสามารถ ศาลจะสั่งให้บุคคลวิกลจริตผู้นั้นเป็นคนไร้ความสามารถก็ได้" จากมาตรานี้จะเห็นได้ว่าบุคคลที่จะถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถนั้น จะต้องเป็นบุคคลวิกลจริต และการวิกลจริตนั้นจะต้องมีลักษณะดังนี้

1. **ต้องเป็นอย่างมาก** คือวิกลจริตชนิดที่พูดจาไม่รู้เรื่อง ไม่มีความรู้สึกผิดชอบใด ๆ ทั้งสิ้น ไม่รู้สึกตัวว่าทำอะไรลงไปบ้าง
2. **เป็นอยู่ประจำ** คือวิกลจริตอยู่เสมอ แต่ไม่จำเป็นต้องเป็นอยู่ตลอดเวลา อาจมีเวลาที่มีสติอย่างคนธรรมดาบางเวลา ในเวลาต่อมาก็เกิดวิกลจริตอีก เช่นนี้เรื่อยไป บุคคลวิกลจริตที่เป็นอย่างมากและเป็นอยู่ประจำเช่นนี้ กฎหมายต้องการให้ความคุ้มครอง เพราะมิฉะนั้นจะถูกบุคคลอื่นเอาไรต์ เอาเปรียบ ทำให้เป็นที่เสียหายแก่ทรัพย์สินของบุคคลวิกลจริตได้

บุคคลที่มีสิทธิร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้บุคคลวิกลจริตเป็นคนไร้

ความสามารถ

บุคคลวิกลจริตที่มีลักษณะเป็นอย่างมากและเป็นอยู่ประจำ อาจถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถได้
บุคคลที่มีสิทธิร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้บุคคลวิกลจริตเป็นคนไร้ความสามารถได้แก่

1. คู่สมรส
2. ผู้บุพการี กล่าวคือ บิดา มารดา ปู่ ย่า ตา ยาย ทวด
3. ผู้สืบสันดาน กล่าวคือ ลูก หลาน เหลน ลื้อ 4. ผู้ปกครอง หรือผู้พิทักษ์
5. ผู้ซึ่งปกครองดูแลบุคคลนั้นอยู่
6. พนักงานอัยการ

นิติบุคคล

บุคคลคือสิ่งที่สามารถมีสิทธิและหน้าที่ได้ตามกฎหมาย มนุษย์ทุกคนเป็นบุคคล แต่บุคคลมิใช่มีแต่เฉพาะมนุษย์เท่านั้น ยังมีสิ่งอื่นที่เป็นบุคคลด้วย สิ่งนั้นคือนิติบุคคล นิติบุคคลประกอบไปด้วย

1. คณะบุคคลที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมาย เช่น ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด สมาคม กระทรวง ทบวง กรม วัด เป็นต้น
2. กิจการหรือกองทรัพย์สินที่จัดตั้งขึ้นเพื่อสาธารณประโยชน์ เช่น มูลนิธิ เป็นต้น

นิติบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

1. ห้างหุ้นส่วนที่จดทะเบียนแล้ว

2. บริษัทจำกัด

3. สมาคม

4. มูลนิธิได้รับอำนาจแล้ว

นิติบุคคล และผู้แทนนิติบุคคลประเภทต่าง ๆ

นิติบุคคล	ผู้แทนนิติบุคคล
บริษัทจำกัด	กรรมการ
ห้างหุ้นส่วนจำกัด	หุ้นส่วนผู้จัดการ
สมาคม/มูลนิธิ	คณะกรรมการสมาคม/มูลนิธิ
วัด	เจ้าอาวาส
กระทรวง	ปลัดกระทรวง
กรม	อธิบดี
จังหวัด	ผู้ว่าราชการจังหวัด
พรรคการเมือง	หัวหน้าพรรคการเมือง

สิทธิและหน้าที่ของนิติบุคคล

โดยหลักทั่วไป นิติบุคคลมีสิทธิและหน้าที่เช่นเดียวกับบุคคลธรรมดา คือมีชื่อ มีสัญชาติ มี
ภูมิลำเนา มีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน เป็นเจ้าหนี้ ลูกหนี้ได้เช่นเดียวกับบุคคลธรรมดา

แต่นิติบุคคลถูกก่อตั้งขึ้นมาเพื่อประกอบกิจการตามวัตถุประสงค์ของนิติบุคคลนั้น และนิติบุคคล
เป็นสิ่งที่ไม่มีชีวิตจิตใจอย่างมนุษย์ กฎหมายจึงได้จำกัดอำนาจของนิติบุคคลไว้ 2 ประการ

อำนาจของนิติบุคคล

1. ต้องดำเนินการตามขอบแห่งอำนาจหน้าที่หรือวัตถุประสงค์ มาตรา 66 บัญญัติว่า

“นิติบุคคลย่อมมีสิทธิและหน้าที่ตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่น ภายในขอบแห่งอำนาจหน้าที่หรือวัตถุประสงค์ดังได้บัญญัติหรือกำหนดไว้ในกฎหมาย ข้อบังคับ หรือตราสารจัดตั้ง”

เมื่อได้กำหนดอำนาจหน้าที่หรือวัตถุประสงค์ของนิติบุคคลไว้ในกฎหมาย ข้อบังคับ หรือตราสารจัดตั้งแล้ว จะดำเนินการนอกอำนาจหน้าที่หรือวัตถุประสงค์ไม่ได้ เช่น บริษัทจำกัดแห่งหนึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อจะทำการค้าขายข้าว บริษัทจำกัดนี้ย่อมมีสิทธิค้าขายข้าวเท่านั้น จะไปค้าขายรถยนต์ไม่ได้ เพราะเป็นการนอกวัตถุประสงค์

อำนาจของนิติบุคคล

2. ไม่สามารถมีสิทธิและหน้าที่ซึ่งโดยสภาพจะพึงมีพึงเป็นไปได้เฉพาะบุคคลธรรมดาตามมาตรา 67 บัญญัติว่า "ภายใต้บังคับมาตรา 66 นิติบุคคลย่อมมีสิทธิและหน้าที่เช่นเดียวกับบุคคลธรรมดา เว้นแต่สิทธิและหน้าที่ซึ่งโดยสภาพจะพึงมีพึงเป็นไปได้เฉพาะแก่บุคคลธรรมดาเท่านั้น"

นิติบุคคลเป็นสิ่งที่กฎหมายสมมุติขึ้น นิติบุคคลไม่ใช่มนุษย์ ดังนั้นสิทธิบางอย่างที่มนุษย์มีได้แต่นิติบุคคลมีไม่ได้ เช่น ไม่สามารถทำการสมรส เป็นบิดามารดา บุตร เป็นคนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ ไม่มีสิทธิในทางการเมือง ไม่ต้องรับราชการทหาร ไม่อาจถูกศาลสั่งให้เป็นคนสาบสูญ

นิติกรรมและสัญญา

นิติกรรม คือการกระทำที่ชอบด้วยกฎหมายและด้วยใจสมัครมุ่งต่อการผูกนิติสัมพันธ์ขึ้นระหว่างบุคคลเพื่อ ก่อ เปลี่ยนแปลง โอน สงวน หรือระงับซึ่งสิทธิ

ซึ่งสามารถแยกประเภทของนิติกรรมออกได้เป็น **2** ประเภท คือ

- นิติกรรมฝ่ายเดียว
- นิติกรรมสองฝ่าย

นิติกรรมฝ่ายเดียว

คือ นิติกรรมที่เกิดขึ้นโดยการแสดงเจตนาของบุคคลฝ่ายเดียวและมีผลตามกฎหมาย เช่น คำมั่นโฆษณาจะให้รางวัล การรับสภาพหนี้ การผ่อนเวลาชำระหนี้ให้ลูกหนี้ คำมั่นจะซื้อหรือจะขายการทำพินัยกรรม การบอกกล่าวบังคับจำนอง

นิติกรรมสองฝ่าย

คือนิติกรรมที่เกิดขึ้นโดยการแสดงเจตนาของบุคคลตั้งแต่สองฝ่ายขึ้นไป เป็นคำเสนอ และคำสนองถูกต้องตรงกันเกิดเป็นนิติกรรมสองฝ่าย ซึ่งเรียกว่า **“สัญญา”**

นิติกรรมสัญญา

- **ความสามารถของบุคคลในการทำนิติกรรมสัญญา** โดยหลักทั่วไป บุคคลย่อมมี
ความสามารถในการทำนิติกรรมสัญญา แต่มีข้อยกเว้น คือ บุคคล บางประเภทกฎหมายถือว่า
หย่อนความสามารถในการทำนิติกรรมสัญญา เช่น ผู้เยาว์ คนไร้ความสามารถ คนเสมือนไร้
ความสามารถ และบุคคลล้มละลาย สำหรับผู้เยาว์จะทำนิติกรรมได้ต้องรับความยินยอมจาก
ผู้แทนโดยชอบธรรมต้องแสดงออก
- ปกติแล้ว บุคคลทุกคนต่างมีสิทธิในการทำนิติกรรมสัญญา แต่ยังมีบุคคลบางประเภทที่เป็นผู้
หย่อนความสามารถ กฎหมายจึงต้องเข้าดูแลคุ้มครองบุคคลเหล่านี้ ไม่ให้ได้รับความเสียหาย
ในการกำหนดเงื่อนไขในการเข้าทำนิติกรรมของผู้นั้น

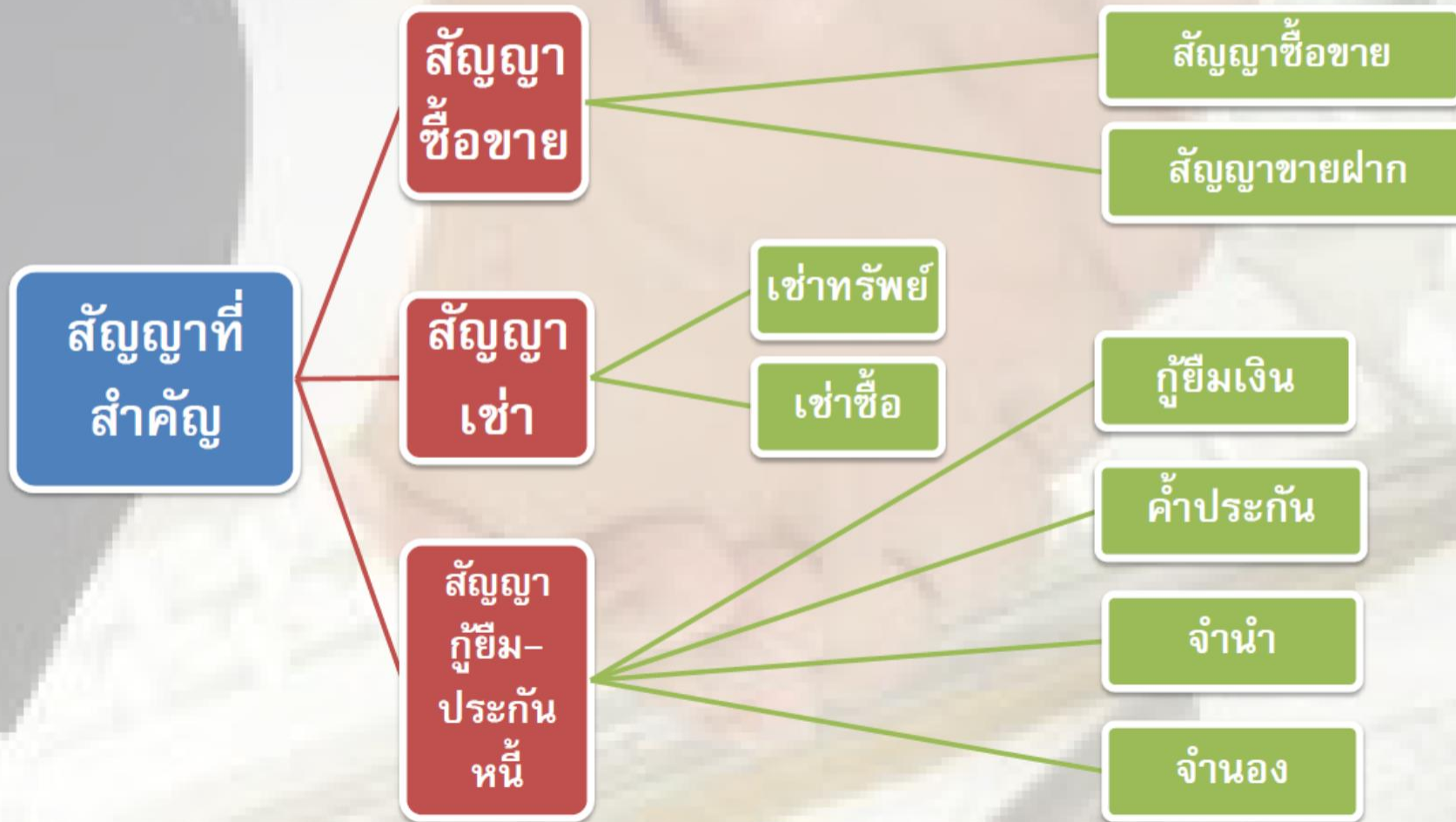
ผู้หย่อนความสามารถในการทำนิติกรรมสัญญา

1. ผู้เยาว์ (**Minor**)
2. บุคคลวิกลจริต (**Unsound Mind**)
3. คนไร้ความสามารถ (**Incompetent**)
4. คนเสมือนไร้ความสามารถ (**Quasi-Incompetent**)
5. ลูกหนี้ที่ถูกรักษาเป็นบุคคลล้มละลาย
6. สามีและภริยาเป็นผู้จัดการสินสมรสร่วมกัน

ผู้ทำนิติกรรมแทน

- ผู้อนุบาล (guardian) เป็นบุคคลที่ศาลแต่งตั้งให้ปกครองดูแลคนไร้ความสามารถ
- ผู้พิทักษ์ (custodian) หมายถึง บุคคลซึ่งศาลมีคำสั่งตั้งให้เป็นผู้ปกครองดูแลคนเสมือนไร้ความสามารถ

นิติกรรมสัญญา ที่ควรรู้

สิทธิ

สิทธิ(right) หมายถึงประโยชน์ที่กฎหมายรับรองและคุ้มครองให้ลักษณะของสิทธิ

1. สิทธิจะต้องมีความชอบธรรม
2. สิทธิจะต้องมีบุคคลเป็นผู้ถือสิทธิหรือผู้ทรงสิทธิ
3. สิทธินั้นต้องเป็นสิ่งที่ใช้ยันกับบุคคลอื่นได้
4. สิทธิจะต้องมีเนื้อหา

ประเภทของสิทธิ

การแบ่งตามประเภทของกฎหมาย

1. สิทธิตามกฎหมายมหาชน
2. สิทธิตามกฎหมายเอกชน

การแบ่งตามวัตถุประสงค์แห่งสิทธิ

1. ทรัพย์สินสิทธิ
2. บุคคลสิทธิ

การได้มาซึ่งสิทธิ

บุคคลย่อมจะได้สิทธิหรือประโยชน์ที่กฎหมายรับรองและคุ้มครองตั้งแต่เริ่มสภาพบุคคล ซึ่งเป็นสิทธิเรื่องแรกๆ ที่ทุกคนจะได้พร้อมกับการเกิด

บุคคลอาจได้สิทธิโดยวิธีการต่างๆ คือ จากนิติกรรมและการได้มาทางอื่นนอกจากนิติกรรม ซึ่งได้แก่ การได้โดยนิติเหตุและได้มาโดยผลแห่งกฎหมาย

การได้สิทธิจากนิติกรรม

นิติกรรมเป็นการกระทำให้เกิดสิทธิโดยตั้งใจและชอบด้วยกฎหมาย มุ่งโดยตรงต่อการผูกนิติสัมพันธ์ขึ้นระหว่างบุคคลเพื่อจะก่อ เปลี่ยนแปลง โอน สงวน หรือระงับซึ่งสิทธิ ดังนั้นนิติกรรม จึงก่อให้เกิดการเคลื่อนไหวในสิทธิต่างๆขึ้น เช่น ก่อสิทธิ เปลี่ยนแปลงสิทธิ โอนสิทธิ สงวนสิทธิ และระงับสิทธินิติกรรมซึ่งก่อให้เกิดสิทธิ

ผลแห่งนิติกรรม

โมฆะและโมฆียะกรรม

โมฆะกรรม

โมฆะกรรม หมายถึง นิติกรรมที่สร้างขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามกฎหมาย ดังนั้นจึงไม่มีผลตามกฎหมาย

1. นิติกรรมสัญญาเสียเปล่ามาตั้งแต่ต้น
2. ไม่เกิดความเคลื่อนไหวในสิทธิ
3. หยิบยกความเป็นโมฆะมากล่าวอ้างได้เสมอตลอดเวลาที่มีผลทำให้ไม่สุจริตนับแต่เวลานั้น
4. การกระทำที่ตกเป็นโมฆะทำให้คืนดีไม่ได้นอกจากทำนิติกรรมกันใหม่
5. นำหลักฐานมิควรได้มาบังคับไม่มีสิทธิที่จะรับทรัพย์สินใดไว้

เช่น สัญญาเงินกู้ที่มีการเก็บดอกเบี้ยเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด

โมฆียกรรม

โมฆียะกรรม หมายถึง นิติกรรมที่ทำโดยบุคคลที่ไม่มีอำนาจตามกฎหมาย

สาเหตุที่ทำให้นิติกรรมตกเป็นโมฆียะ

- ความบกพร่องเรื่องความสามารถ
- ความบกพร่องเรื่องการแสดงเจตนา

ผลของนิติกรรมที่ตกเป็นโมฆียะอาจบอกล้างได้หรือให้สัตยาบันได้

เช่น บุคคลไร้ความสามารถนิติกรรมนั้นจึงไม่สมบูรณ์ สามารถบอกล้างได้ เมื่อบอกล้างแล้วจึงกลายเป็นไม่มีผลตามกฎหมาย

การบอกกล่าวโมฆียะกรรม และ การให้สัตยาบันโมฆียะกรรม

โมฆียะกรรม นั้น บุคคลต่อไปนี้จะบอกกล่าวเสียก็ได้

- (1) ผู้แทนโดยชอบธรรมหรือผู้เยาว์ซึ่งบรรลุนิติภาวะแล้วแต่ผู้เยาว์จะบอกกล่าวก่อนที่ตนบรรลุนิติภาวะก็ได้ถ้าได้รับความยินยอมของผู้แทน โดยชอบธรรม
- (2) บุคคลซึ่งศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ เมื่อบุคคลนั้นพ้นจากการเป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถแล้ว หรือผู้อนุบาลหรือผู้พิทักษ์ แล้วแต่กรณีแต่คนเสมือนไร้ความสามารถจะบอกกล่าวก่อนที่ตนจะพ้นจากการเป็นคนเสมือนไร้ความสามารถก็ได้ถ้าได้รับความยินยอมของผู้พิทักษ์
- (3) บุคคลผู้แสดงเจตนาเพราะสำคัญผิด หรือถูกกลฉ้อฉล หรือ ถูกข่มขู่
- (4) บุคคลวิกลจริตผู้กระทำนิติกรรมอันเป็นโมฆียะตาม มาตรา 30 ในขณะที่จริตของบุคคลนั้นไม่วิกลแล้ว ถ้าบุคคลผู้ทำนิติกรรมอันเป็นโมฆียะถึงแก่ความตายก่อนมีการบอกกล่าวโมฆียะกรรม ทายาทของบุคคลดังกล่าว อาจบอกกล่าวโมฆียะกรรมนั้นได้

ข้อแตกต่างระหว่างโมฆกรรมและโมฆียกรรม

	โมฆกรรม	โมฆียกรรม
1	โมฆกรรมเป็นการกระทำเสียเปล่ามาแต่ต้นไม่มีผลอย่างใด	โมฆียกรรม เป็นนิติกรรมสมบูรณ์ใช้ได้จนกว่าจะถูกบอกล้าง
2	โมฆกรรม เสียเปล่าโดยไม่จำเป็นต้องบอกล้างอย่างหนึ่งอย่างใด	โมฆียกรรม เสียเปล่าต่อเมื่อมีการบอกล้างให้ตกเป็นโมฆะ
3	โมฆกรรม ผู้มีส่วนได้เสียทุกคนมีสิทธิกล่าวอ้างความเสียเปล่านั้น	โมฆียกรรม ต้องเป็นบุคคลที่กฎหมายบัญญัติไว้โดยเฉพาะเท่านั้น (มาตรา 175)
4	โมฆกรรม ไม่อาจให้สัตยาบันได้	โมฆียกรรม อาจให้สัตยาบันได้ (มาตรา 177)

การให้สัตยาบันสัญญา

1. เป็นบุคคลประเภทเดียวกับผู้มีสิทธิบอกกล่าว
2. ให้สัตยาบันได้หลังจากมูลเหตุที่ทำให้นิติกรรมนั้นตกเป็นโมฆียะกรรม
ผ่านพ้นไปแล้ว
3. ทายาทของผู้ทำโมฆียะกรรมก็ให้สัตยาบันได้เมื่อผู้ทำสิ้นสภาพบุคคลแล้ว
ถ้าผู้ตายซึ่งได้ทำนิติกรรมยังไม่ได้บอกกล่าว
4. จะต้องทำโดยแสดงเจตนาต่อคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่ง
5. สัตยาบันอาจเกิดขึ้นโดยชัดแจ้งหรือปริยายก็ได้

เมื่อมีการให้สัตยาบันแล้วย่อมมีผลดังนี้

1. นิติกรรมนั้นสมบูรณ์ตลอดไป
2. ไม่อาจบอกล้างหรือทำให้นิติกรรมนั้นเสียไปได้
3. หากไม่ได้บอกล้างโมฆียะภายในเวลาที่กฎหมายกำหนดเป็นการให้สัตยาบันได้

สัญญา

- สัญญา คือ นิติกรรมชนิดหนึ่ง แต่เป็นนิติกรรมที่มีบุคคล 2 ฝ่าย หรือมากกว่านั้นมาตกลงกัน โดยแสดงเจตนาเสนอและสนองตรงกัน ก่อให้เกิดสัญญาขึ้น
- สัญญาย่อมก่อให้เกิดหนี้ เกิดความผูกพันระหว่างเจ้าหนี้กับลูกหนี้ โดยเจ้าหนี้มีสิทธิเรียกร้องให้ลูกหนี้ชำระหนี้ได้ตามกฎหมาย

ประเภทของสัญญา

ประเภทของสัญญา สัญญามี 5 ประเภท คือ

1. สัญญาซึ่งมีผลผูกพันเฉพาะคู่สัญญากับสัญญาเพื่อประโยชน์ของบุคคลภายนอก
2. สัญญาต่างตอบแทนกับสัญญาไม่ต่างตอบแทน
3. สัญญามีค่าตอบแทนและไม่มีค่าตอบแทน
4. สัญญาประธานกับสัญญาอุปกรณ์
5. สัญญาเอกเทศสัญญากับสัญญาไม่มีชื่อ

การบอกเลิกสัญญา

เมื่อมีสัญญาเกิดขึ้น สิทธิของคู่สัญญาที่จะยกเลิกสัญญานั้นจะต้องเป็นไปตามข้อสัญญาหรือตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายเท่านั้น คู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะใช้สิทธิบอกเลิกสัญญาโดยที่ไม่มีข้อสัญญาหรือกฎหมายที่ให้สิทธิไว้ไม่ได้ หากได้ทำไปก็ไม่มีผล

มาตรา 386 "ถ้าคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งมีสิทธิเลิกสัญญาโดยข้อสัญญาหรือโดยบทบัญญัติแห่งกฎหมาย การเลิกสัญญาเช่นนั้นย่อมทำได้ด้วยแสดงเจตนาแก่อีกฝ่ายหนึ่ง

การระงับแห่งสิทธิ

การระงับแห่งสิทธิ หมายถึง การสูญสิ้นไปของตัวสิทธินั้นเอง หรือสิทธินั้นแม้จะมีอยู่ก็ปราศจากประโยชน์อย่างหนึ่งอย่างใดต่อไป สิทธิอาจระงับได้โดยเหตุ ต่อไปนี้คือ

- การขาดตัวผู้ทรงสิทธิ
- การระงับแห่งหนี้
- การสิ้นวัตถุประสงค์แห่งสิทธิ
- การระงับแห่งสิทธิโดยบทบัญญัติกฎหมาย

กฎหมายว่าด้วยหนี้

หนี้ มิได้มีความหมายเฉพาะการกู้ยืมเงิน แต่หมายถึง ความผูกพันที่สามารถใช้สิทธิเรียกร้องได้ตามกฎหมาย เช่น หนี้ โดยการละเมิด หนี้โดยกฎหมาย เช่น ภาษีอากร เป็นต้น

องค์ประกอบของหนี้ มีลักษณะสำคัญดังนี้

1. การมีนิติสัมพันธ์ (ความผูกพันกันในกฎหมาย) หากกฎหมายไม่รองรับการนั้นก็ไม่ได้เกิดหนี้ผูกพันด้วย
2. การมีเจ้าหนี้และลูกหนี้(เป็นบุคคลสิทธิ)
3. ต้องมีวัตถุประสงค์แห่งหนี้ ได้แก่
 - หนี้กระทำการ เช่น ลูกจ้างต้องทำงานให้นายจ้าง
 - หนี้งดเว้นกระทำการ เช่น ผู้เป็นหุ้นส่วนต้องงดเว้นไม่ทำการค้าแข่งกับห้างหุ้นส่วน
 - หนี้ส่งมอบทรัพย์สิน(หรือโอนกรรมสิทธิ) เช่น ผู้ให้เช่าต้องส่งมอบทรัพย์สินซึ่งให้เช่า

บ่อเกิดแห่งหนี้

1. หนี้เกิดโดย นิติกรรม-สัญญา ซึ่งเมื่อมีการผูกนิติสัมพันธ์ขึ้น ก็ย่อมเกิดความเป็น เจ้าหนี้-ลูกหนี้ขึ้น
2. หนี้เกิดโดยนิติเหตุ คือ เหตุที่เกิดขึ้นโดยการกระทำซึ่งไม่มุ่งก่อให้เกิดผลตามกฎหมาย แต่กฎหมายจะเอาเรื่องว่า กระทำดังนี้ผิด และต้องชดใช้

วัตถุประสงค์

ตามมาตรา ๑๙๔ บัญญัติว่า “ด้วยอำนาจแห่งมูลหนี้ เจ้าหนี้อย่อมมีสิทธิจะเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ได้อันหนึ่งการชำระหนี้ด้วยงดเว้นการอันใดอันหนึ่งก็ย่อมมีได้”

วัตถุประสงค์ (ต่อ)

วัตถุประสงค์เป็นส่วนประกอบสำคัญของหนี้ หนี้จะขาดวัตถุประสงค์หนี้ไม่ได้ เพราะหนี้เกิดขึ้นได้ต้องรู้ว่าลูกหนี้นั้นมีหนี้อะไรที่ต้องชำระแก่เจ้าหนี้ คำว่าวัตถุประสงค์หนี้ (**Subject of Obligation**) จึงหมายถึง การชำระหนี้ อันเป็นเนื้อหาของหนี้ที่เจ้าหนี้เรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ ซึ่งแบ่งออกเป็น

- **การกระทำการ** (หนี้กระทำการอาจแบ่งออกเป็น หนี้กระทำการ และ หนี้กระทำการอินเทอร์เน็ต)
- **งดเว้นกระทำการ** (เช่นสัญญาห้ามมิให้เปิดเผยความลับ มีวัตถุประสงค์คือ การงดเว้นในการเปิดเผยความลับ) และ
- **การอินเทอร์เน็ต** (หมายถึงการโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน ไม่ใช่การส่งมอบทรัพย์สิน เพราะการส่งมอบทรัพย์สินนั้นถือว่าการกระทำการอย่างหนึ่ง)

วัตถุประสงค์ (ต่อ)

หากมีนิติสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างบุคคลสองฝ่าย ฝ่ายแรกเรียกว่าเจ้าหนี้ ฝ่ายที่สองเรียกว่าลูกหนี้ ไม่ว่าจะเกิดขึ้นโดยทางนิติกรรมสัญญาหรือทางนิติเหตุก็ตาม เจ้าหนี้ออมมีสิทธิเรียกลูกหนี้ให้ชำระหนี้ได้ ถ้ามีมูลหนี้ขึ้นมา เจ้าหนี้ออมมีสิทธิบังคับลูกหนี้ได้

กรณีลูกหนี้ผิดนัด

- มาตรา 204 มีหลักว่า “ ถ้าหนี้ถึงกำหนดชำระและเจ้าหนี้ได้เตือนลูกหนี้แล้ว ลูกหนี้ยังไม่ชำระหนี้ยอมตกเป็นผู้ผิดนัดเพราะเขาเตือนแล้ว
- ถ้าได้กำหนดชำระไว้ตามวันแห่งปฏิทิน และลูกหนี้มิได้ชำระยอมตกเป็นผู้ผิดนัดโดยไม่ต้องเตือนและให้ใช้บังคับกับกรณีที่ต้องบอกกล่าวล่วงหน้าก่อนการชำระหนี้ซึ่งคำนวณนับได้โดยปฏิทินนับแต่วันที่บอกกล่าว “

กรณีลูกหนี้ผิดนัด (ต่อ)

กรณีที่ลูกหนี้ตกเป็นผู้ผิดนัด อาจแบ่งได้เป็น 2 กรณี

1. กรณีผิดนัดโดยเจ้าหนี้ต้องเตือน เมื่อหนี้ถึงกำหนดชำระตาม วรคหนึ่ง

โดยหลักแล้ว เจ้าหนี้ต้องบอกกล่าวเตือนให้ลูกหนี้ชำระหนี้ก่อน เช่นตกลงชำระหนี้เป็นค่าจ้างว่าความเมื่อคดีถึงที่สุด แม้ว่าหนี้ดังกล่าวนั้นจะได้ถึงกำหนดชำระเมื่อคดีถึงที่สุดแล้วก็ตาม หากเจ้าหนี้ยังมีได้เตือนให้ลูกหนี้ชำระหนี้ ลูกหนี้ยังมีได้ตกเป็นผู้ผิดนัด เว้นแต่ ถ้าหนี้นั้นได้กำหนดเวลาชำระหนี้ไว้ตามวันแห่งปฏิทินที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน

2. กรณีผิดนัดโดยเจ้าหนี้ไม่ต้องเตือน ตามวรรคสอง ถ้าหนี้หนี้

2.1 ได้กำหนดชำระหนี้ไว้ตามสันแห่งปฏิทิน หรือ

2.2 เป็นกรณีที่ต้องบอกกล่าวล่วงหน้าก่อนการชำระหนี้ ซึ่งได้กำหนดเวลาลงไว้ อาจคำนวณได้โดยปฏิทินนับแต่วันที่ได้ออกกล่าว

กรณีเจ้าหน้าที่ผิดนัด

1. เจ้าหน้าที่ไม่รับชำระหนี้
2. เจ้าหน้าที่ไม่เสนอที่จะชำระหนี้ตอบแทน